

A Nyíregyházi SZC Bánki Donát Műszaki Technikum és Kollégium Komplex pedagógiai-módszertani fejlesztési terve

Készítette: Baranyi Ferenc

Baranyi Ferenc
.....

Jóváhagyta: Juhász Ferenc
igazgató

2020.

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Állam

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

1. Az intézmény rövid története, általános bemutatása	3
1.1 Tanulólétszámok.....	4
1.2 Személyi feltételek	5
1.3. Környezeti, tárgyi feltételek	5
1.4. Pedagógiai alapvetéseink	6
2. Mi a pedagógiai módszertan?	9
2.1 A pedagógiai módszer fogalma.....	9
2.2. Az oktatási módszerek csoportosítása	10
2.2.1 A szereplők tevékenysége alapján.....	10
2.2.2 Az oktatási folyamatban betöltött szerepük szerint.....	10
2.2.3.Csoportosíthatjuk az információ típusa szerint	10
2.2.4 Az oktatás logikai iránya szerint	10
2.2.5 A tanulási munka irányításának szempontjai szerint.....	11
3. Helyzetelemzés	11
4. Fejlesztendő területek meghatározása.....	15
4.1. Személyi fejlesztések.....	15
4.2. Tárgyi fejlesztések	15
4.3. A tanulás támogatása	16
4.4. Tanulók iskolai kötődésének erősítése.....	16
4.5. Pedagógusok támogatása	17
4.6. Módszertani eszköztár gazdagítása	18
5. Ajánló (módszerek, feladatok, stb.)	20
5.1 Kommunikációt fejlesztő módszerek.....	21
5.2 Koncentrációs képesség fejlesztése	22
5.3 Gondolkodási képesség fejlesztése	23
5.4 Manuális készségek és térlátás fejlesztése	25
5.5 Memóriát fejlesztő módszerek, játékok.....	26
5.6 Olvasási és szövegértési készséget fejlesztő módszerek, játékok	27
6. Intézményvezetés ellenőrző tevékenysége	29
7. Felhasznált irodalom.....	31

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

1. Az intézmény rövid története, általános bemutatása

Iskolám a NYSZC Bánki Donát Műszaki Középiskolája és Kollégiuma a város és a megye egyik legnagyobb létszámú középiskolája, a nappali és az esti képzéseken közel 900-an tanulnak.

Az intézményt több mint fél évszázada, 1960-ban alapították. Az első tanévet 1960/61-ben jegyezték az akkor még Kossuth Lajos nevét viselő szakközépiskolában. A szakképző iskolát a megyei igények hozták létre, s a műszaki szakképzés területén az első szakközépiskolaként alapították meg.

Jelenlegi helyére, Nyíregyházán a Korányi Frigyes út 15. szám alá 1978-ban költözött. Bánki Donát, az egyik legnagyobb magyar fizikus, gépészmérnök nevét 1983-ban vette fel.

A képzési kör folyamatosan, a kor követelményeihez igazodva változott, de 1998-tól képzési struktúránk viszonylag standard: „autós”, „gépész” és „elektrós”.

2020/2021 előtt 3 ágazatba iskoláztunk be tanulókat:

- közlekedésgépész ágazatba 2 osztályt (1 autószerelő és 1 autóelektronikai műszerész kimenettel, akik 1 éves ráépüléssel képzésben még autótechnikusi végzettséget szerezhettek a szakmájuk megszerzése után),
- gépészet ágazatba 2 osztályt (1 gépgyártás-technológiai technikus és 1 mechatronikai technikus kimenettel),
- villamosipar és elektronika ágazatba 1 osztályt (elektronikai technikus kimenettel), míg

az országos képzési struktúra változása miatt a 2020/2021-es tanévtől kezdve pedig az alábbi ágazatokba hirdettünk felvételt technikum osztályokba:

- specializált gép- és járműgyártás ágazatba 3 osztályt (2 gépjármű-mechatronikai technikus (szerviz szakirány) és 1 mechatronikai technikus tervezett kimenettel, akik 1 éves ráépüléssel képzésben még alternatív járműhajtási technikus végzettséget szerezhetnek az alapszakmájuk megszerzése után),
- gépészet ágazatba 1 osztályt (1 gépgyártás-technológiai technikus tervezett kimenettel),
- elektronika és elektrotechnika ágazatba 1 osztályt (elektronikai technikus kimenettel).

Elmondható tehát, hogy fő tevékenységi körünk az általános műveltséget megalapozó és szakképesítés megszerzésére felkészítő iskolai oktatás évtizedek óta. Mindemelllett a tanulni vágyó felnőttek számára is biztosítunk tanulási lehetőséget.

1.1 Tanulólétszámok

A színvonalas oktató-nevelő munkának köszönhetően, és a hagyományokra építő folyamatos innovációnak köszönhetően tanulói létszámmal korábban és most sincs problémánk. Ez annak is betudható, hogy nagy erőfeszítéseket fordítunk az iskolánkban folyó pedagógiai munka minél szélesebb körű megismertetésére.

Ezt a sikeres munkát az elmúlt évek tanulói létszámai is igazolják (2017/2018 - 810, 2018/2019 - 827, 2019/2020 - 798). Az ingadozás a korábbi hagyományos, érettségit adó felnőttoktatás kivezetésével és a felnőttképzésben résztvevők változásaival magyarázható

A 9. évfolyamos beiskolázásunk pedig az utóbbi 3 tanévben ágazonként megvizsgálva az alábbi számokat mutatja:

	Ágazat	Felvehető tanulólétszám	Jelentkezők száma	Túljelentkezés nagysága
2020	Specializált gép- és járműgyártás	102	357	3,5
	Gépészet	34	147	4,3
	Elektronika és elektrotechnika	34	199	5,9
2019	Közlekedésgépész	68	268	3,9
	Gépészet	68	140	2,1

A jelentkezők száma pedig, mint látható, jóval meghaladja, a korábban említetteknek köszönhetően, a felvehető tanulólétszámot. Bízunk benne, hogy a szakképzés új iránya még inkább felkelti a tehetségesebb tanulók érdeklődését a technikumok iránt.

A 2020/21-es tanévben 850 tanulónk van, ebből 773 nappali képzésben, 77 fő felnőttoktatásban vesz részt. Tanulóink nagy többsége – már a meghirdetett szakokból adódóan is - fiú, 842 fő, és csupán 8 lány tanulónk van. Nappali tagozaton 28 osztályunk van e tanévben. Iskolánk tanulóinak jelentős része bejáró a megye településeiről fő, 237-en nyíregyházi lakosok. Kollégiumi elhelyezést 169 tanulónk vesz igénybe.

Intézményünkben a lemorzsolódás 9 – 12. évfolyamon nincs, csupán az 5/13. évfolyamon vehető észre. Az 5/13. évfolyamra

beiratkozott diákok (138 fő) 5%-a (7 fő) morzsolódott le. A lemorzsolódás a 3 ágazat közül csak a közlekedésgépész és a gépészet ágazatokat érintette.

Közismereti tartalom nélküli szakképzésen, érettségire felkészítő kétéves képzésen, illetve a felnőttoktatáson nincs lemorzsolódó tanuló, inkább távozók fordulnak elő. A felnőttoktatásból a tanulók 13%-a (11 fő) távozott gépgyártástechnológiai technikus és autószerelő osztályokból. A távozás oka: magánéleti és/vagy munkahelyi gondok.

Bukás főleg a szakgimnáziumi osztályokban fordul elő (10 fő=1,4%) a 9. illetve a 11. évfolyamon, és csak közlekedésgépész és gépészet ágazatú osztályokban. Felnőttoktatáson csupán 1 tanuló (autótechnikus) bukott meg.

Annak érdekében, hogy a lemorzsolódó tanulók száma, aránya továbbra is ilyen alacsony maradjon, a megelőző (prevenciós) beavatkozásokat végzünk (lásd intézmény Alapkézség fejlesztési terv – készítette: Hengspergerné Kovács Adrienn, oktatási igazgatóhelyettes).

1.2 Személyi feltételek

Tanulóinkat a 2020/2021-es tanévben 83 pedagógus oktatja. Ebből 75 főállású, 8 óraadó. 35 szakmai, 35 közismereti oktató és 13 kollégiumi nevelő. A pedagógusok ettől az évtől hat munkaközösségben tevékenykednek: humán-idegennyelv; természettudomány-informatika; gépész; autós, elektronikai, kollégiumi. A pedagógusok közül egy fő látja el a diákmunkát segítő, 1 fő a pályaorientációs feladatokat, külön megbízással.

A kollégák folyamatos önképzéssel igyekeznek a kor a követelményeihez igazítani ismereteiket, próbálnak lépést tartani a különböző innovációkkal.

Segíti a pedagógusok munkáját egy teljes „utazó” iskolapszichológus, két gyógytestnevelési feladatokat ellátó pedagógus, egy „fejlesztő” pedagógus és egy iskolaőr. Emellett egy iskolaorvos, egy védőnő és egy ápolónő látja el a szakterületi feladatokat a tanulók körében. Az előző tanévtől kezdve egy iskolai szociális munkás is segíti a munkánkat.

1.3 Környezeti, tárgyi feltételek

Az intézményben folyó színvonalas pedagógiai munka feltételei adottak. A tanulók folyamatosan megújuló műszerparkkal, korszerűen felszerelt műhelyekben sajátíthatják el a szakmájuk gyakorlati részét. Mindez nagyban köszönhető iskolánk külső kapcsolatainak is, hiszen egyes cégek, vállalkozók felajánlásaiból is nem egy modern műszaki eszköz

beszerzésére került sor. Itt említeném meg, az immár több mint 20 éve működő Bánki Diákokért Alapítványt, amely nagyban hozzájárult intézményünk esztétikusabbá, felszereltebbé tételéhez.

14 teremben aktív tábla, 14 projektor mellett tanári laptopok segítik az oktatást. (Itt kell megjegyezni, hogy ezen eszközök „frissítése” egyre halaszthatatlanabb!) Az oktatók kabinetekben készülhetnek óráikra, amelyek mindegyikébe internetes hozzáféréssel ellátott számítógép biztosított, amely központi nyomtatóval van összekötve.

Mindemellett elmondható, hogy az iskola jó felszerelt könyvtárral, számítógéptermekekkel (aminek eszköz parkja erősen felújításra szorul), tornateremmel (a 2016/2017-es tanévben lett felújítva TAO-s pályázat segítségével), 300 fős kollégiummal, olvasóteremmel, média-teremmel rendelkezik.

Az iskola büszkesége a hatalmas park, amely lehetőséget nyújt a tanulóknak a szünetek hasznos eltöltésére, osztályrendezvények megrendezésére (filagória, stb.).

Az előbb felsoroltak mellett folyamatosnak mondhatjuk iskolánk infrastrukturális fejlesztését is, hiszen szinte minden évben megújulnak tantermek, közös helységek, a fenntartó, az Alapítvány és a szülők összefogásának köszönhetően.

Mindennek köszönhetően iskolánk egyre több pedagógusa alkalmazza a korszerű multimédiás eszközöket, mivel gyakorlatilag minden oktatott szakmánk alkalmazza az informatikai eszközöket a szakmai feladatok megoldására. Ez nagyon jó fogadtatásban részesül a diákok oldaláról, hiszen ők a „pörgő, vizuális” világhoz vannak szokva.

1.4. Pedagógiai alapvetéseink

Intézményünk Szakmai Programjában számos célt fogalmaz meg: erkölcsi és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztése, családi életre nevelés, testi-lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaaorientáció, gazdasági és pénzügyi ismeretek, tanulás tanítása, korszerű és sokoldalú általános műveltség és szakmai kultúra fejlesztése, egész életen át tartó tanulás. Kiemeli azt, hogy e célokkal reagálni kell a folyamatosan változó társadalmi szükségletekre.

Küldetésnyilatkozatunk: „Bánki a mérnökképzés előszobája..., amely több generációnyi műszaki szakembert és műszaki értelmiségit adott az országnak. Ahol diákjainkat a gyakorlatorientált szakmai tudás elsajátítása közben kötelességtudatra, a munka szeretetére

GINOP-6.2.3 -17-2017-00017 Nyíregyházi Szakképzési Centrum átfogó fejlesztése

neveljük, arra, hogy képességeiket, kreativitásukat hasznosítva az élet minden területén, az Ipar 4.0, XXI. századi technológiai és kompetencia kihívásainak is megfelelően megállják a helyüket. „Az igazi tanítás, ami megérinti az életet. Bánki, ahol szikrát kapsz az induláshoz”

(Szakmai Program – 2021.)

Mivel intézményünkbe különböző életkorokban kerülhetnek, ezért pedagógusainkkal szemben maximális elvárás, hogy életkori sajátosságokhoz, képességi-felkészültségi szintjükhöz igazított módszereket, munkaformákat alkalmazzanak (nappali technikum, felnőtt, 2 éves szakmai, stb. képzés). Mindezt színezi a beiratkozó tanulók társadalmi és családi környezete, egyéni értékrendje, a munkához, a tanuláshoz való elkötelezettsége. Jó néhány diákunk érkezik alacsony szociokulturális környezetből, csonka családból. Hátrányos helyzetű tanulónk a 2020/2021-es tanévben 39 fő volt, halmozottan hátrányos 17 fő. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 36 fő részesült.

Roma kisebbséghez tartozó tanulók is egyre nagyobb számban jelentkeznek iskolánkba. Így iskolánkban is egyre fontosabb a toleranciára nevelés, a másság elfogadása, az egyéni különbségek figyelembe vétele alapvető elvárás pedagógusainktól. Képzéseink kezdeti szakaszában, de a 2020/2021-es tanév új kerettantervi lehetőségeit is maximálisan kihasználva (alapkészséget fejlesztő tantárgyak plusz órát kaptak) kiemelten foglalkozunk a képességkibontakoztató felkészítéssel, az egyéni törődéssel (kollégiumi nevelés) az esélyegyenlőség megteremtésével.

Mindemellett különböző pályázatokkal igyekszünk szervezeten és rendszeresen biztosítani az esélyegyenlőséget, amit az ettől a tanévtől bevezetett ösztöndíjrendszer is jelentősen támogathat.

Nagy hangsúlyt helyezünk a prevencióra. Ebben partnerünk a Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ, az Adelante (drogprevenció), az OTP Fáy András Alapítvány (pénzügyi ismeretek), stb. munkatársai, akik egyéni és csoportos foglalkozásokkal igyekeznek támogatni nevelő-oktató munkánk eredményességét.

Ahogy más iskolákban kiemelt problémánk a tanulói hiányzások száma, ami véleményünk szerint az egyik oka az iskolai alul teljesítésnek.

2019-/20-as tanévben 64 tanulónk 10 óra feletti igazolatlan hiányzással rendelkezett, míg 50 óra feletti nem volt. Fegyelmi tárgyalásra 5 alkalommal került sor, de ennek következményeként egyetlen tanuló jogviszonya sem követően szűnt meg.

A sajátos nevelési igényű (SNI) valamint beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (BTMN) integrált nevelésével meg kell birkóznunk. A 20219/20-as tanévben SNI-

GINOP-6.2.3 -17-2017-00017 Nyíregyházi Szakképzési Centrum átfogó fejlesztése

s tanulóink 19 fő, BTMN-s 31 fő volt. Szakmai Programunk nevelési részében külön fejezetet szentelünk a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal való foglalkozásnak. Sajnos ezekkel a gyerekekkel nem fő állású fejlesztő pedagógus és iskolapszichológus foglalkozik, így ezen munka eredményessége sem lehet teljes.

Rendszeresen konzultálunk a Pedagógiai Szakszolgálat és a Szakértői Bizottság szakembereivel is. Iskolánk jó légkörű iskola, bár e jelenlegi pandémiás helyzet erősen próbára teszi az embereket. Hatékonyan működik a Diákönkormányzat, aminek a véleményét mind a vezetőség, mind az oktatók meghallgatják, figyelembe veszik. A diákok számára veréb tábor, verébavatás, diáknapot szervezünk, ahol vidám vetélkedőkön, szakmai programokon, versenyeken, közösségépítő játékokon vehetnek részt.

Képzésünk színvonalát mutatja, hogy diákjaink számos szakmai versenyen indulnak (OSZTV; AOTV; SolidEdge, Országos Innovációs verseny, stb.), ahol nagyon komoly eredményeket tudhatnak magukénak. Mindemellett kulturális és sport versenyeken is jelentős sikereket értek el tanulóink.

Tehetséggondozó szakköreink közül kiemelkedik a korábban ROBOTIKA, jelenleg Innovációs Szakkörünk Zsigó Zsolt tanár úr irányításával.

A Bánkis Diákokért Alapítvány is lehetőségeihez mérten támogatja tanulóinkat szakmai, sport, kulturális területeken. Iskolánk igyekszik különböző egyéb programokba is bekapcsolódni, ami a szakmai képzésünk hatékonyságát segíti (Ford Karrierprogram). Mindemellett kollégiumi munkaközösségünk révén tanulóink kézműves, természetjáró, környezetvédelmi foglalkozásokon is részt vehetnek.

Ugyancsak fontos megemlíteni, hogy jó kapcsolatokat ápolunk a Debreceni és Nyíregyházi Egyetemmel, amelyekkel közös programokat, képzéseket valósítunk meg.

Mindezek a tevékenységek hatékonyan szolgálják Szakmai Programunk folyamatos megújulását, megvalósulását.

2. Mi a pedagógiai módszertan?

2.1 A pedagógiai módszer fogalma

A módszer fogalmát sokan definiálták. Dr. Tigyiné Dr. Pusztafalvi Henriette szerint „a módszer = methodus - „az oda vezető út” - az ismeretátadás hatékonyságát meghatározó "hogyan?" kérdésre ad választ.” Pusztai szerint pedig „a célhoz vezető utat, a cél elérését biztosító eljárásokat” soroljuk. Míg a Pedagógiai Lexikon szerint „az oktatási módszer, az oktatási folyamat állandó, ismétlődő összetevője, ami különböző célok érdekében kerül alkalmazásra és az oktatási folyamat didaktikai feladatainak megoldására alkalmazott „eljárás”- t nevezzük módszernek.

Pedagógiai értelemben tehát a módszeren a tananyag feldolgozásának mikéntjét, vagyis a "hogyan tanítsunk?" kérdés egységét értjük. Megállapítható, hogy a s "módszer" gyűjtőfogalom, így ide tartozik szűkebb értelmezésben minden eljárás, ami segíti az oktatási-tanulási folyamat során adódó feladatok megoldását.

Tehát az oktatás a pedagógus és a tanuló közös, együttes tevékenysége, ami egy interaktív folyamat, s ide soroljuk mind a pedagógus, mind a tanuló eljárásait, mely állandó, ismétlődő összetevő a különböző célok megvalósítása érdekében, a didaktikai feladatok megvalósítására alkalmazott eljárás, írja egy tanulmányában Báthory Zoltán és Falus Iván.

Egyes kutatók szerint tágabb értelemben ide tartozik a tanítási órák megtervezésének, felépítésének, a folyamat megszervezésének, a belső és külső feltételek, a technikai eszközök megválasztásának a kimunkálása is. Ennek megfelelően a módszer szűkebb értelmű fogalmának iskolai környezetben való alkalmazása félreértéshez vezethet, mivel itt nem pusztán egy adott didaktikai feladat megoldása történik. Hiszen itt egy összetett folyamatot értünk módszeren, ami az adott feladat didaktikai megoldásán túl az ismeretek elsajátítását, a jártasságok és készségek kialakítását, a nevelés, vagyis a tanulói képességek mindenoldalú fejlesztését is tartalmazza.

Valljuk tehát, hogy ez a módszer értelmezés lehet a leghatékonyabb a fejlesztési terv megalkotásánál.

Egyértelmű, hogy a módszerek áthatják egész pedagógiai tevékenységünket és a tanulói-oktatói munkát az eredményesség irányába vezetik. Döntően a módszereken múlik, hogy azonos idő alatt mennyire lesz eredményes az oktató-nevelő folyamat, az, hogy milyen mennyiségű és minőségű ismeret- és tevékenység tartalom válik teljesítményképes tudássá. Mindezt

alapvetően determinálja a tanár módszertani kultúrája. Amit pedig a tanár szaktárgyi és pedagógiai tudásszintje, pedagógiai attitűdje, szakmai hitvallása, és a pedagógiai gyakorlata, vagyis az évek alatt kimunkált rutinja is befolyásol.

Összességében megállapítható, hogy a korszerű pedagógia módszereket a hatékonyság és a komplexitás jellemzik, és nagymértékben a tanulók aktivitására és kompetenciáinak fejlesztésére irányulnak.

2.2. Az oktatási módszerek csoportosítása

Az oktatási módszerek egyik felosztása Dr. Tigyiné Dr. Pusztafalvi Henriette írásában a következő:

2.2.1 A szereplők tevékenysége alapján

- tanár munkáján alapuló (előadás, magyarázat)
- tanuló munkáján alapuló (kiselőadás, munkafüzetrel való foglalkozás)
- tanuló és tanár közös munkáján alapuló (megbeszélés, beszélgetés, vita, projekt módszer)

2.2.2 Az oktatási folyamatban betöltött szerepük szerint

- új ismeretszerző módszer
- a képességek tanításának
- tanulásának módszerei (alkalmazást segítő módszer)
- rendszerezést és rögzítést segítő módszerek.

2.2.3.Csoportosíthatjuk az információ típusa szerint

- verbális módszer (szóbeli, írásbeli)
- szemléltető módszer
- modern technikát alkalmazó gyakorlati módszerek.

2.2.4 Az oktatás logikai iránya szerint

- induktív illetve
- deduktív jellegű módszerek.

2.2.5 A tanulási munka irányításának szempontjai szerint

- tanári dominanciájú
- közös tanár-diák munkája
- tanulói dominanciájú módszerek.

A nevelési módszer a kitűzött nevelési cél elérésének érdekében alkalmazott eljárás, amelynek célja, hogy a gyermekeket pozitív tevékenységre készítssük. Láthattuk, hogy a megfelelő módszer kiválasztását nagyon sok tényező határozza meg, de alapvetően négy kérdésre adott válasz dönti el, hogy melyiket alkalmazzuk: 1. Milyen körülmények között alkalmazzuk? 2. Melyek a feladataik? 3. Hogyan fogalmazzuk meg? 4.) Mit érünk el velük? (Benedek András A szakképzés-pedagógia alapkérdései Szerk. Typotext Kiadó 2006, 2006)

3. Helyzetelemzés

A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése több szinten zajlik.

1. Egyéni tájékozódás (szakirodalom, internet, online közösségek, stb.), amit elősegít a pedagógusok kabinetrendszerű elhelyezése, ahol internet hozzáférés biztosított.
2. Pedagógus „párok” egyéni beszélgetései. Ennek létrejötté az oktatói testület kabinet rendszerben történő elhelyezése révén valósulhat meg, amit egyes érettségi és szakmai tárgyak csoportbontása is erősíthet.
3. Szakmai munkaközösségek munkája. Évi két alkalommal kötelezően, de szükség szerint gyakrabban összehívott munkaközösségi értekezleteken.
4. Vezetőség, munkaközösség-vezetők, szaktanácsadó kollégák óralátogatása, amelyeket az órák értékelése, „átbeszélése” követ.
5. Belső továbbképzések, ahol külső előadók mellett, az intézmény oktatói is átadják jó gyakorlatukat.
6. Vizsgák, minősítések, ahol külső szakértők mondanak véleményt egy-egy pedagógus munkájáról, módszertani felkészültségéről.
7. Módszertani továbbképzések, ahol a legfrissebb oktató-nevelő módszerekről szerezhetnek tapasztalatokat oktatóink.

Az önképzés lehetősége tehát széleskörű. Ennek megfelelően azt feltételezhetnénk, hogy a pedagógiai módszereink széles

választékát láthatjuk az órákon. Azonban ki kell jelentenünk, hogy óralátogatások tapasztalata az – elsősorban közismereti és műszaki elméleti órák tapasztalatát összegezve -, hogy az órákon sok esetben elsősorban a klasszikus frontális osztály és egyéni munka dominál. (Zárójelben jegyezzük meg, bár ilyen jellegű felméréssel nem rendelkezünk, hogy oktatóink kisebb hányada az, amelyek tudatosan alkalmazzák az új módszereket.) Annak ellenére állítjuk ezt, hogy sok esetben az előre bejelentett óralátogatások 45 percében láthattunk úgynevezett „kirakat” órákat, ahol már megjelenik a csoport és páros, sőt a kooperatív munkára építő feladatvégzés is. Érzékelhető azonban az, hogy az órákon csekély mértékű a differenciálás. Mondjuk ezt annak tudatában, hogy az egyéni törődés felkészítő, korrepetáló órákon jelentősebb mértékben van jelen. Ennek azonban számos oka van (hagyományos munkaszervezési eljárások mély beágyazódása, nem megfelelő módszertani felkészültség, tananyag mennyisége, nehézsége, technikai akadályok, túlterheltség, nagy létszámú osztályok, kiégés, stb.). Megfigyelhető azonban, hogy lehetőség szerint egyre több pedagógus használ interaktív táblát, projektort, tabletet, stb. amelyeken diasorokat, filmrészleteket, stb. vetítenek le a tanulóknak, hogy színesítsék, szemléletesebbé tegyék a tanórai munkát. (A fenti állítások érdekessége, hogy az új technikák alkalmazása a pedagógusok tekintetében nem feltétlenül korfüggő.)

Természetesen az új eljárások alkalmazása nem valósítható meg minden tantermünkben (pl. nincs internet hozzáférés vagy aktív tábla), de a hagyományos eszközökkel is „lehetne varázsolni” (!). Természetesen törekszünk arra, hogy az új módszerek minél szélesebb körű alkalmazásának ne legyenek technikai akadályai.

Mindez pedig nagyon fontos azért, mert tanulóink életkorából adódóan számolnunk kell a kamaszkor sajátosságaival. Mindemellett figyelembe kell vennünk a generációs jellemzőket is. Diákjaink jelenleg 2002 és 2006 között születettek, vagyis az úgynevezett Z generáció gyermekei (de közelítenek az alfa generáció tagjai), akiknek ismeretszerzési, gondolkodási, kommunikációs és társas jellemzői erősen meghatározottak a digitális világ eszközei által.

A facebook-generációnak is nevezett fiatalok legfontosabb jellemzői a tanítási-tanulási folyamat szempontjából:

- a. a személyi szabadság nagyon fontos számukra
- b. én-centrikusak
- c. társas életüket a nyilvánossággal folyamatosan megosztják az online jelenlét szinte állandó.

- d. elődeiknél sokkal gyorsabb ritmusban élnek, mindent azonnal akarnak, nem tudnak várni, késleltetni. Ha valami nem működik azonnal, tovább lépnek.
- e. nem a szavak és érzelmek jellemzik őket elsősorban, hanem a képek és a cselekvés
- f. inkább magukban, mint a körülöttük levő világban bíznak.
- g. praktikus személet jellemző rájuk
- h. bátrak és kezdeményezők, nem félnek a változástól
- i. a szabályok betartására kevésbé mutatnak hajlandóságot
- j. az elektronikus szerkezeteket profin kezelik.

(TARI Annamária: Z generáció; Tercium Kiadó Budapest, 2011.)

Tehát megállapítható, hogy a Z generáció más értékorientációval rendelkezik, mint elődei. Ők a világ első globális, világhálós nemzedéke. Egyszerre, egy időben, de a világ minden pontján nézik ugyanazokat a filmeket, hallgatják ugyanazokat a zenéket, követik, lájkolják ugyanazt a divatot. Véleményüket, értékrendjüket nem a felnőttek irányítják, befolyásolják, hanem a kortársak, a youtuberek, bloggerek, vloggerek, influencerek. Személyes kapcsolatokat ápolnak, melyet egyszerre élnek meg a valós térben és a virtuális világban. Tapasztalataikat azonnal megosztják mindenkivel. A szóhasználatuk, kommunikációjuk számunkra gyakran „rejtjeles”. Otthonosan mozognak a világhálón mobiltelefonjuk, tabletjeik, stb. segítségével. Én-képük szerves része a közösségi média. Erős a kritikai érzékük. Jelentős részük tisztában van sok globális problémával. Ennek ellenére érzelmi életük nem fejlődik ezzel párhuzamosan, lelkileg sebezhetőbbek, sokáig gyermekesebb reakciómódokkal válaszolnak a sérelmeikre. Jellemző rájuk, hogy sok esetben nem képesek megfelelően kezelni a konfliktusait, nem mindig találják meg a megfelelő hangnemet, problémamegoldást, frusztrációtűrésük alacsonyabb. Veszélyeztetettek a magányra, a szorongásra és az agresszióra. Információfeldolgozásuk gyors, de felületes, mivel a mélyebb információfeldolgozás lassú, fárasztó és nem érdekes számukra. Megfigyelhető, hogy egyszerre több dologgal szeretnek és képesek párhuzamosan foglalkozni, ez a multitasking jelensége. Képesek könnyedén egyik feladatból a másikba átállni. Ez a „Z” generáció (!). Keveset vagy „nem azt” olvasnak, tanulási szokásaik is mások. Képességstruktúrájuk egyenetlen, emlékezeti teljesítményük gyengébb, hiszen mindent megjegyezhet a mobil (!). Természetesen mindez megnehezíti az új tananyag elsajátítását, mivel nehezebben alakulnak ki azok az asszociációk, melyek az ismeretek megértését és rögzítését adják. A „tweetek”, chatüzenetek, jelek és ikonok nem adódnak össze egységes kommunikációvá, így a gyerekek nem tanulják meg az átgondolást, az összefüggések

felismerését, a reflexiót és az önreflexiót a beszélgetésben, beszélgetések hiányában pedig nem tanulják meg az érzelmeket kifejezni, átélni. (Tari Magdolna).

A tanulóink tanuláshoz való viszonyának, tanulási módszereinek megismerésére a belépő 9. osztályos diákok kérdőíves bemeneti mérésen vesznek részt. Tanulási motivációs és tanulási stílus kérdőíveket töltenek ki. Ezekből kiderülhet, hogy az adott tanuló milyen tanulási stílust követ érzékleti mobilitás alapján (auditív, vizuális, stb.), illetve milyen motivációk mozgatják (külső, belső). A felmérést a nevelési igazgatóhelyettes koordinálja és értékeli. Az eredményeket az osztályfőnökök értékelik, s fejlesztési irányokat jelölnek ki a tanulók számára, ez lehet osztályszintű vagy kiscsoportos fejlesztés vagy egyéni tanulástámogatás. Tervezzük, hogy az eredményekről az érintett diákok szüleit is tájékoztatjuk. Ugyancsak tervezzük, hogy az eredményeket összesítjük, hogy átfogó képet kapjunk a diákjaink motivációjáról, hogy a kollégák minél hatékonyabb módszereket tudjanak alkalmazni oktató-nevelő munkájukban. Továbbá szeretnénk a diákok mérésének-értékelésének módszereiről is felmérést végezni.

A tanári, osztályfőnöki, szülői visszajelzésekben azonban kiolvasható, hogy diákjaink többsége nem figyel a tanulási környezetére, a tanulásukból hiányzik az átgondoltság, a rendszeresség. A mélyreható tanulási technikákat nem alkalmazzák, ami azt jelenti, hogy a tanulás felületes, mechanikus marad. Nem készítenek vázlatot, nem néznek utána ismeretlen szavaknak, azt is megtanulják, amit nem értenek, nincsen kiemelés, írják ki a kulcsszavakat. Nem használják az ábrák, képek adta információkat, a könyveken kívül más forrásokat nem keresnek. Pedagógusaink is elsősorban a diákok aktivitásában, figyelmében és motivációjában látják a legnagyobb problémát. Gyakori tapasztalatuk, hogy nem követik a tanóra menetét, az órákon passzívok. Házi feladatot sok diák nem készít. A felkészülés kampányszerű sok diáknál, csak a dolgozatokra készülnek. Nehézséget jelent a kollégák számára az is, hogy a diákok képességei erős szórást mutatnak az egyes osztályok között és osztályokon belül is. A diákok gyakori panasa pedig, hogy a tananyag sok, túl hosszú a tankönyvi lecke – bár egyes új tankönyvek igyekeznek 45 percre tervezni egy-egy foglalkozást-, nem érthető a magyarázat, stb. További kritika a diákok részéről, hogy nem látják az adott tananyag értelmét, gyakorlati használhatóságát, illetve nem köti le őket a tanulás.

A fent említetteket figyelembe véve olyan iskolai tanulási folyamatokat igyekszünk tervezni, ahol lehetőség van a közösségek, csoportok együttes munkájára, ahol a diákok aktívabb rés

4. Fejlesztendő területek meghatározása

4.1. Személyi fejlesztések

Szeretnénk, ha iskolánkban a fenntartó által finanszírozott fejlesztő pedagógus vagy gyógypedagógus, illetve teljes állású pszichológus segítené a pedagógiai munkát, aki például önismereti csoportfoglalkozásokat vezethetne. Úgy gondoljuk, hogy mindkét szakember támogató jelenlétére nagy szükség lenne, mivel kollégáink nem feltétlenül jártasak a fejlesztő tevékenységekben. Hosszabb távú megoldás lenne, ha erre vállalkozó kollégákat képeznének ki. Ugyanis a folyamatos órai differenciált feladatkiakítás nehéz pedagógusaink számára, pláne ott, ahol 30-32-es létszámok vannak. Úgy gondoljuk, hogy egy-egy „dyszes” tanuló felzárkóztatása sem megoldott kiscsoportos vagy egyéni fejlesztésben, ha az oktató nincs megfelelően felkészítve.

Fontos lenne, hogy az iskolai szociális munkásunkat is még szervezesebben építsük be a diákok én-képének feltérképezésébe, az iskolához való pozitív kötődés, a világban való eligazodás elősegítésébe.

4.2. Tárgyi fejlesztések

Az iskola digitális eszközökkel való fejlesztése folyamatos. Nagyon fontos lenne, hogy minden tanteremben legyen aktív tábla (amit a kollégák nem csak az írásvetítő helyett használnának), ami lehetővé tenné a módszertani kultúra magasabb szintre történő emelését, az audiovizuális eszközök használatát a tanórákon. Fontos lenne, hogy minden tanár rendelkezzen a fenntartó által biztosított lappal vagy tablettel, és a széles sávú internet hozzáférés is legyen biztosított az intézmény egész területén. (Ennek kiépítése a fejlesztési terv írása közben zajlik.) Ugyancsak nélkülözhetetlen lenne olyan alapkészség fejlesztő „játékok” beszerzése, amelyeket az órákon rendszeresen lehetne használni a gondolkodási, figyelem, memória, stb. képességek fejlesztésére. Ezeket a társasjátékokat nemcsak az osztályfőnöki órákra ajánljuk a diákoknak, hiszen számos tantárgy tananyagának elsajátítását elősegíthetik. Ugyancsak lényegesnek tartjuk sportszereink folyamatos bővítését, olyan eszközökkel, amelyek az előbb említett készségek fejlesztését szolgálják (pl.: sport pohár, stb:)

4.3. A tanulás támogatása

Ugyancsak lényeges elemnek tartjuk a tanulási kompetenciák fejlesztését. Ez a feladat az egész oktató testületet érinti, mivel sajnálatos módon önálló tantárgyként nem szerepel kerettantervünkben. (Csupán egy-két tantárgy kerettantervében szerepel egy-két óra „terhére”. Lásd: osztályfőnöki, magyar nyelv és irodalom, stb.) Így szinte minden órán törekednek oktatóink a tanulás tanítására. Azonban ennek hatékonysága szerintünk nem mérhető azzal, ha egy kolléga csak ezzel a feladattal lenne megbízva. Pedig fontosságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a GINOP-os osztályokban megtartott 15 foglalkozás hatására a diákok eredményei is javultak. Törekszünk tehát arra, a lehetőségek függvényében, hogy oktatóink a „tanulás tanítását” szervesen építsék be tanmeneteikbe. Hosszú távon pedig szeretnénk elérni, hogy minden kolléga, és nem csak az osztályfőnökök legyenek jártasak a tanulásmódszertani kérdésekben. Ennek érdekében belső továbbképzéseket és akkreditált pedagógusképzést is szükségesnek tartunk.

Lényegesnek tartjuk azt is, hogy a kollégák külön figyelmet fordítsanak a végzős osztályok támogatására. Ahol az utolsó félévben a vizsgakészülésben adjanak tanulásmódszertani illetve vizsga-stressz oldását biztosító technikákat.

Mint már említettem, erősíteni kívánjuk a differenciált oktatást, amelynek segítségével a diákok egyéni képességeihez, előzetes tudásához tudjuk igazítani a tananyagok átadását, begyakorlását. Ez nagymértékben emelhetné partnereink elégedettségét is. Ennek érdekében érdemes megfontolni a tanulási stílusok figyelembe vételét a tanulási folyamat tervezésekor. A vizsgálatot az első héten tartjuk a szocializációs hét keretében, amikor is felmérjük a diákok tanulási motivációját és stílusát. Ez jelentősen hozzájárul a tanulók megismeréséhez. Ennek tükrében már lehetne szervezni, irányítani a tanulási folyamatokat. Ki kell azonban emelni, hogy ezen vizsgálatok teljesebb, átfogóbb elemzésére lenne szükség, aminek eredményeit az osztályokban tanító kollégákkal is ismertetni kellene.

Kiemelten kezeljük a lemorzsolódásban veszélyeztetett diákok támogatását. Ennek érdekében az érintett kollégák egyéni fejlesztési terveket készítenek.

Külön foglalkozunk a pályaválasztás, pályaorientáció kérdéskörével.

4.4. Tanulók iskolai kötődésének erősítése

Úgy gondoljuk, hogy a személyi, tárgyi és tanulás támogatása mellett erősíteni kell a tanulók pozitív kötődését az iskolához. Ki

kell alakítani a diákokban egy olyan reális, de pozitív önértékelést, ami lehetővé teszi az eredményesebb tanulást. Ennek egyik módja, hogy iskolai sikerekhez kell juttatni a tanulókat, hogy elhiggyék, hogy ők is képesek jó teljesítményekre. Természetesen ennek egyik előfeltétele, hogy megismerjük a diákok személyiségét, motivációját és képességeit, amelyeket hiány esetén pótolni kell (egyéni foglalkozások, differenciálás, felzárkóztatás, stb.) Meg kell jegyezni, hogy gyakran kerülnek hozzánk alulmotivált diákok, amin igyekszünk javítani, motivációs filmek levetítésével, beszélgetésekkel, különböző játékos feladatokkal (pl. gyerekek a fán, kapcsolatteremtő feladatok, stb.), amelyek mindamelllett, hogy érdekesek, újszerűek, a fiúk teljesebb megismerését is jól szolgálják.

Ezt a folyamatot erősíthetik a jó iskolai közösségek, amelyek többek között szabadidős programjaikkal (veréb tábor, verébavató, diáknapi, színház, mozi látogatások, sportolás, versenyek, túrák, stb.) járulhatnak hozzá az egyének iskolához való kötődéséhez. Még intenzívebben kell támogatni tehát, hogy a tanulók még több szakkör, csoportfoglalkozás közül választhassanak érdeklődésüknek megfelelően. (Itt jegyezzük meg, hogy minden ágazatnak meg kell találnia, hogy miként jut el azokhoz a gyerekekhez, akik szabadidejük is feláldozzák hobbijuk iskolai szintű gyakorlására. Jó kezdemény erre, a innovációs szakkör, amely a Bánki Robotból nőtt ki. Megemlíthetjük még az autóépítő valamint a Lézervágó, 3D nyomtató, Solidedge szakköröket, amelyek most bontogatják szárnyukat.) Ezeket a programokat nagyban nehezíti azonban, mint már utaltunk rá, hogy az iskola tanulóinak 48 %-a bejárós.

Az osztályfőnöki órákon tudatosan alkalmazott közösségépítő játékok is nagyban hozzájárulhatnak a jobb társas kapcsolatok, így az iskolához való jobb kötődéshez.

Ugyancsak lényeges momentumnak tartjuk, hogy a diákok foglalkozásokon történő értékelése is megváltozzon. Sokkal több dicséretre van szükség, ami a mostanihoz képest, reményeink szerint, más tanár-diák viszonyt fog eredményezni.

Mindez azonban csak abban az esetben vezet eredményre, ha a fejlesztés komplexen fedi le az iskolai életet, és az egész tantestület a magáénak vallja.

4.5. Pedagógusok támogatása

Ezeknek a problémáknak a leküzdésére a különböző értekezleteken (nevelőtestületi, munkaközösségi, osztály) valamint továbbképzéseken (belső és külső) olyan témákat igyekszünk feldolgozni, illetve kívánunk a jövőben érinteni, ami elősegíti az oktatók minél eredményesebb munkáját:

GINOP-6.2.3 -17-2017-00017 Nyíregyházi Szakképzési Centrum átfogó fejlesztése

- a Z generáció kérdésköre;
- módszertani megújulás lehetőségei (kooperatív technikák, projekt oktatás – aminek elfogadása-elfogadtatása immár égetően időszerű);
- mérés-értékelés átfogó korszerűsítése;
- alapkészség fejlesztések alternatívái (pl. az ehhez szükséges hálóterv készítés rejtelmei);
- digitális eszközök minél eredményesebb használata;
- a differenciálás eszközei;
- a tanulás tanítása;
- az iskolai és egyéb agressziók kezelés (a bullying jelenség);
- mi az elfogadott tanári stílus napjainkban;
- jó gyakorlatok átadása.

Ezen törekvéseink néhány év óta abban öltenek testet, hogy az értekezleteken túl évente két alkalommal szervünk belső továbbképzést, ahol a továbbképzéseken szerzett ismereteket adják át a munkatársak a többieknek, valamint egy külső előadó tájékoztat bennünket a fenti témák valamelyikéről, amit többnyire a Bánkis Diákokért Alapítvány támogat. Ugyancsak fontos megemlíteni, hogy rendszeressé kívánjuk tenni az osztályértekezleteket, ahol egy-egy osztályban tanító tanárok próbálnak megoldást keresni a felmerülő kérdésekre. Ez jelentősen segítheti az oktatók feszültségeinek levezetését is, s a mentálhigiéné egészét szolgálja.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy rendszeresebbé tegyük az oktatók egymás közötti óralátogatását, bemutató órák szervezését a jó gyakorlatok terjesztésére.

Szükség lenne egy autogén tréning csoport létrehozására is, amelynek célja egy iskolapszichológus segítségével az, hogy a hivatással járó stressz csökkentéséhez nyújtson hatékony módszert a tanárok számára. A relaxációs gyakorlatok elsajátítása növelheti a testi tudatosságot, ezen keresztül jótékonyan hat a különböző eredetű fájdalmak csökkentésére, az immunrendszer erősítésére, s az érzelmek pozitívabb megélésére. Számos előnyös hatása kiemelkedő szerepe lehet a kiégés megelőzésében is.

4.6. Módszertani eszköztár gazdagítása

Talán ez a feladat a legnehezebb, de égetően időszerű, kiemelten fejlesztendő terület. Hiszen a motiváció, a tanulásszervezés

hatékonyabb, aktivitást jobban serkentő formái, a tananyag feldolgozását mélyítik. Fokozottan figyelni kell a tartalmak hasznosságát bemutató modern eljárásokra. A terület komplexitását jelzi, hogy mindeközben figyelniük kell az egyéni kompetenciákra, a közösség építésre, az együttműködés képességének fejlesztésére. Mindezt a XXI. század munkahelyi elvárásainak (csoportban való gondolkodás, kreativitás, magas szintű problémamegoldó képesség, kíváncsiság, nyitottság) megfelelően kell megvalósítani. Miközben az iskola tananyagcentrikusan, a verbalításra építően, elsősorban a memóriát próbára tevő feladatokkal egysíkúan fejleszti és értékeli a diákokat, elhanyagolja a munkahelyeken és a társadalomban előtérbe kerülő társas készségek fejlesztését.

Olyan módszerekkel kell dolgoznunk, ahol a szociális és intellektuális készségek egyaránt a fókuszba kerülnek. Erre talán a legalkalmasabbak a kooperatív technikák és a projekt módszer.

A kooperatív módszerek négy alapelve:

1. Építő egymásra utaltság
2. Egyéni felelősség
3. Egyenlő részvétel
4. Párhuzamos interakció

A kooperatív módszerek hatékonyságát mind a tanulási elméletek, mind a gyakorlati tapasztalatok igazolják. A kooperatív tanulásszervezési struktúrák (gyakorlatok) segítségével széleskörűen fejlesztjük a különböző szociális, kommunikációs és döntési képességeket.

A projekt módszer immár elvárásként jelentkezik a szakképzésben. Az oktatók körében való terjesztése halaszthatatlan.

A projekt olyan sajátos tanulási egység, tanulási technika vagy módszer, amely a megismerés fő forrásává az önálló és csoportos tapasztalást teszi. Más szóval a projekt egy ismeretszerzési folyamat, amely az elsajátítást egy alkotó folyamat részeként és eredményeként valósítja meg. A diáknak lehetősége van saját meglévő képességeinek, viselkedési formáinak kipróbálására a passzív befogadó és feldolgozó magatartás helyett.

A módszer fő értéke a munkafolyamat. A munka során az ismeretsajátítás mellett maga a gondolkodási folyamat, valamint az egyéb gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása is meghatározó.

A projektoktatás kritériumai:

- A kiindulópont a tanulók problémafelvető kérdése. A tervezés közösen történik.

- A projekt megoldása a tevékenységen keresztül kapcsolódik a valóságos helyzetekhez.
- Lehetőséget ad az egyéni és a csoportmunkára is.
- Kidolgozása összefüggő, hosszabb időtartamra nyúlik.
- Nem egy tantárgyhoz kötődik, hanem a tantárgyak közötti változatos kapcsolódási pontok jellemzik.
- A pedagógusok és a tanulók egyenrangú, de különböző kompetenciákkal rendelkező partnerekként dolgoznak együtt.
- A tanulók önállóan döntenek és felelősek saját döntéseikért.
- A pedagógus stimuláló, szervező, tanácsadó szerepet tölt be.
- A tanulók közötti kapcsolatok erősek, kommunikatívak. (M. Nádas, 2003.)

A projektmódszer során megváltozik a tanári szerep is. Az irányítás helyett inkább az együttműködés dominál.

5. Ajánló (módszerek, feladatok, stb.)

A fejezetben néhány alapkészség fejlesztése mentén csoportosítottunk módszereket. Fontos szempont volt a játékoság, a mai fiatalok érdeklődésének szem előtt tartása (pl. a digitális világ lehetőségei). Természetesen ezek a módszerek, játékos készségfejlesztő feladatok, stb. nem újkeletűek, de népszerűsítésükkel szeretnénk felhívni oktatóink figyelmét a módszerek gazdag tárházára, amellyel színessé, változatosabbá tehetik a tanórákat, s tanulók igényeihez, képességeihez jobban igazodó tevékenységekkel szervezhetik a tanulási folyamatot. Természetesen egy-egy módszer sokféle funkciót betölthet, nem pusztán az általunk feltüntetettet. Itt hívnánk fel a figyelmet arra is, hogy az ajánlásban szereplő feladatok, eljárások valamennyi szakterületre adoptálhatók. Módszer ajánlásunkban nem szerepeltetünk általánosan ismert eljárásokat, mint pl. az előadás, magyarázat, szemléltetés, stb. A módszerek teljes körű leírását számos internetes felületen megtalálhatják, így többek között a Szakma Módszertárban, ahol az itt találhatóakon kívül még több tucat leírását olvashatjuk. Ugyancsak szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy a felsorolt módszerek egy része megtalálható a Microsoft Teams iskolai felületén, s annak Módszertani ajánlások csatornáján.

Ugyancsak fontos megjegyezni, hogy számos, ingyenesen letölthető program segítheti a módszerekhez szükséges feladatok elkészítését (Redmenta, LearningApps, Kahoot, stb.).

A módszereink kiválasztásánál pedig a korábban említett négy kérdést kell mindenkor figyelembe vennünk:

1. Milyen körülmények között alkalmazzuk?
2. Melyek a feladataik?
3. Hogyan fogalmazzuk meg?
4. Mit érünk el velük?

5.1 Kommunikációt fejlesztő módszerek

- **Szókincsfejlesztő stratégiai játék** – csapatverseny, mely nem csak gondolkodásra, szókincsfejlesztésre alkalmas, hanem a feladat megtervezésével, megszervezésével is alakíthatja a verseny eredményét.
- **Mondd el a történetet! - Beszéd felkészülés nélkül**
- **Szókincsfejlesztő stratégiai játék** - Alakítsunk csoportokat a résztvevőkből. Minden csoport kapja meg a betűkészletet és egy négyzethálós papírt (ez utóbbi nélkül is játszható). A játék három fordulóból áll. Egy-egy forduló utasításait csak a forduló előtt közöljük.
- **Szóvadászat** – A tanulók betűhálóban keresnek meg szavakat.
- **Beszélő kő** - A módszer célja a kulturált beszélgetési szokások tudatosítása és az aktív odafigyelés tréningezése azáltal, hogy a tanulók csak szigorú játékszabályok betartásával kérhetnek és kaphatnak szót a beszélgetés vagy mesélés során. A módszer különösen jól alkalmazható olyan csoportokban, ahol a tanulók folyamatosan egymás szavába vágják, ill. nem engedik, hogy társuk befejezze a mondandóját. Ebben az esetben ugyanis egyszerű hivatkozni a játékszabályra: csak az beszélhet, akinél a kő van. A rituálé-jelleg miatt a tanulók ezt általában könnyebben el is fogadják, mint a kérést, hogy ne vágjanak egymás szavába. A módszerrel olyan tanulókat is aktivizálhatunk, akik sosem vesznek részt plénumban folytatott beszélgetésekben és vitákban.
- **ABC szókincs** - Az összefoglaló órákon érdemes a témakörben megismert fogalmakat átismételni. Érdekes és hatékony lehetőség, ha a diákok pl. 4 fős csoportokban dolgozva maguk gyűjtik ezeket össze. Ennek egyik lehetséges módja, hogy egy papírra egymás alá felírják az abc betűit, s ezekhez kell minél több az adott témakörhöz kapcsolódó fogalmat keresni.
- **Címer** – A tanulók betűhálóban keresnek meg szavakat.

- **Fogalompantomim** - A módszer célja tanult fogalmak átisméltése játékos formában, nonverbális kommunikációs eszközök felhasználásával.
- **Golyóscsapágy** - A módszer alkalmas nagyobb létszámú csoportban intenzív beszélgetések kezdeményezésére, miközben minden egyes tanulónak (az egyébként kevésbé aktív és ritkán hozzászólóknak is) módja van elmondani a véleményét. Mivel a módszer alkalmazása közben mindenki több társsal is beszél, ennek folyamán többfajta nézőponttal is találkozhatnak a tanulók. Előnye, hogy „védett” környezetben és szabadabban beszélnek, mivel a tanár nem hallja a beszélgetést, még indirekt módon sem befolyásolja a véleményalkotást. A módszer kiválóan alkalmas az egyébként „csendes” csoportok aktiválására. Alkalmazhatjuk szakmai és személyes témák megbeszélésére is. Sikeresen fel lehet frissíteni a módszerrel a tanulók előismereteit, alkalmas tehát az adott tantárgyon belüli ismétlésre egy új téma bevezetése előtt, ill. tantárgyközi kapcsolatok tudatosítására is.
- **Tézis - Vita** - A módszer célja az, hogy az új téma tematikus gócpontjait mindenki számára világossá tegye, a tanulók számára megvilágítsa, mennyire komplex, esetenként vitatható az aktuális téma, és beszélgetést ösztönző kezdő helyzetet teremtsen. A tanulók átgondolják a téma egy-egy konkrét aspektusát, tanulópárral, majd kis csoportokban ütköztetik véleményeiket. A tézis-vita előnye, hogy még az egyébként keveset és ritkán beszélők is aktivitásra és vélemény-nyilvánításra kényszerülnek. A tanulók közben megtanulják meghallgatni és elfogadni társaik véleményét, és kialakítani egy, a csoport minden tagja által közösen vállalható álláspontot, úgy, hogy közben tudatában vannak a véleménykülönbségeiknek is.

5.2 Koncentrációs képesség fejlesztése

- **Monotómia tűrés mérése feladatlappal**
- **3-as számolás** - A tanulóknak két feladata van párhuzamosan: egyrészt folyamatosan írják a füzetükben a hármassával növekvő /differenciáltan változtatható!/ számsort, miközben memorizálniuk kell néhány, kb. 20 másodpercenként elhangzó fogalmat. Miután minden fogalom elhangzott, emlékezetből le kell, hogy írják őket /a memóriafogást ismerő csoportokban kérjük a sorrendet is/.
- **Jelkeresés** – egy adott betű, jel, kép vagy számsorból kell kikeresni a feladatban szereplő megadott jelet.
- **Hetes-számolás** - Ez a módszer lazításra alkalmas, két intenzívebb munkafázist köthetünk vele össze, de

koncentrációs gyakorlatnak is használható. Mivel a feladat végrehajtása komoly odafigyelést igényel, a módszert nagyon fáradt tanulók esetében nem ajánljuk. A tanulók körben ülnek vagy állnak. Sorban számolnak 1-től növekvő sorrendben úgy, hogy minden hetest tartalmazó, vagy héttel osztható számnál nem a számot, hanem „bamm”-ot mondanak. A számolás addig folytatódik, míg valaki nem hibázik, ekkor az a személy, aki hibázott, előlről kezdi a számolást. Menet közben változtatható a számolás tempója is.

- **Számozott betűk** - Egy táblázatot kivetítve többjegyű számokat mondunk ki a csoportnak, mely számok mögött a betűkódok alapján szaktárgyhoz kapcsolódó szavak jelennek meg /rövidebb szavakkal kezdjük!/. Szabály, hogy egy szóképen belül a betűk ismétlődhetnek, a magánhangzók hosszúsága viszont nem változhat a táblázattól eltérően.
- **Mi változott meg?** - Egy tanulót kiválasztunk, akit társai alaposan megfigyelnek, majd a kiválasztott tanuló kimegy a teremből és néhány dolgot megváltoztat magán. Terembe visszaérve, a társaknak fel kell sorolniuk a változásokat.
- **Okos hívószámok – Kinek, minek a telefonszáma?** - Ehhez a feladathoz a diákoknak elő kell venniük a mobiltelefonjukat. A számhívó gombok betűjeleinek megfelelően fel kell oldaniuk a telefonszámokat.
- **A mandarin technika megtanítása** - A mindennapok tanítási-tanulási folyamatait leginkább a figyelemi működés spontán jellege, hatékonysága befolyásolja. A MANDARIN TECHNIKA elsajátítása és rendszeres, tudatos alkalmazása biztosítja a koncentrált, szándékos figyelem fenntartását egy-egy tanulási folyamat idejére. A koncentrált figyelem fenntarthatósága a technika alkalmazásával növelhető, a tudatos figyelemirányítás segítségével megtanulható.
- **Bolt-gyakorlat** - Az egyes képeken különböző táblázatokban különböző képeket látunk. A képek össze-vissza vannak, a feladat megszámolni, mennyi van az azonos fajtájúakból.
- **Meditációs, stressz-oldó, relaxációs gyakorlatok.**

5.3 Gondolkodási képesség fejlesztése

- **Szétvágott mondatok** – páros vagy kiscsoportos feladat. A verbális jelek fogásával, emlékezőképességgel és értelemkereséssel a nyelvi intelligenciát fejleszthetjük. A tanulók 2-4 fős csoportban dolgoznak. Csoportonként megkapnak 1-1 borítékot, benne a kártyalapokkal. Az összekevert lapokat az írással lefelé helyezik el az asztalra. A játék célja a párok megtalálása a lefordított kártyák között. Egyszerre két kártyát nézhet meg. Ha ez a két kártya

pár = azaz egy tanács / mondat két része, akkor magához veheti a tanácsot a tanuló. Aki a legtöbbet gyűjti (csapatoknál: a legrövidebb idő alatt is), az a győztes.

- **Jutalom** – Mi lehet a vicc poénja? – egyéni vagy páros munka. A jó pedagógus, ha van miért, rögtön dicsér, jutalmaz. Ha jól oldották meg az előző feladatot, van is miért jutalmazni. A jutalom most a nevetés lehetősége lesz, azaz 4 vicc, melynek poénjaira azonban – némi gondolkodás után – nekik kell rájönni. A feladatlap fénymásolata pároknak is kiosztható, a megoldás betűjelét a füzetükbe írják. Utána a lapok visszaszedhetők. Természetesen fel is lehet olvasni, akkor a *hallás utáni megértést* fejleszthetjük, ami az auditív típusúaknak még kedvez is, és így nem kell fénymásolni. A harmadik megoldás pedig az lehet, hogy átmásolja az osztályfőnök a szövegeket egy PowerPoint fájlba, és kivetíti.)
- **Doboz** - térképzetet mérő feladat. A térbeli és vizuális intelligencia mind a világ pontos érzékelésének, mind a vizuális élmények belső látással történő újrateremtésének képessége. A látáson keresztül ismerjük meg és ismerjük fel a helyünket a világban, ezért a legfontosabb gondolati műveletek abból származnak, ahogyan a világot érzékeljük.
- **Egy piros- egykék kavics** - Kezdkor minden játékosnál 5 piros és 5 kék kavics van a startmezőben. A feladat a kezdő felállást színkóddal meghatározni az alsó sorban elhelyezésre ahhoz, hogy a rakogatás eredményeképpen a felső sorban 1 piros – 1 kék kavics váltakozva kövesse egymást. A további szabályokat lásd a játékleírásban.
- **TEEKO** - Két játékos felváltva tetszés szerinti sorrendben lerakja 4-4db bábuját a rácsfelületre. Ezek után a bábuk felváltva bármely (vízszintes, függőleges, átlós) irányban léphetnek egy szomszédos mezőbe. Az nyer, aki a 4 bábuját bármely irányban egy sorba rendezi, vagy pedig korongjai egy négyzet csúcsait határozzák meg.
- **Norvég király** - A játék kezdőállása a gyűjteményben látható. A lépések felváltva történnek ütközésig való tolás formájában. A cél az, hogy a három bábunkat egy vonalba rendezzük függőlegesen, vízszintesen vagy átlósan!
- **Neutron** - A játék kezdőállása a gyűjteményben található. A Tábla közepén levő korong a NEUTRON, amit mindkét játékos használ. Egy lépés két fázisból áll: a NEUTRON-t bármely (vízszintes, függőleges, átlós) irányban ütközésig mozgatjuk, majd ugyanígy teszünk egy saját bábunkkal. Az ütközésig való mozgatás azt jelenti, hogy a korongot addig toljuk, amíg, ameddig a pálya széle vagy egy másik korong akadályt nem jelent. A győzelmet az jelenti számunkra, ha a NEUTRON-t a saját alapvonalunkra juttatjuk.

- **Gyűjtőfogalom és elemei** - Találd meg a gyűjtőfogalmakat és a hozzájuk tartozó elemeket! 10 percig dolgozhatsz! A feladattípus bevezetésénél maximum 8 gyűjtőfogalommal indítunk. Az elvont, képként kevésbé megjeleníthető fogalmak nehezítik a feladatmegoldást. A szaktárgyhoz közvetetten kapcsolódó tématerületekről is érdemes fogalmakat beilleszteni – a sikerélmény és a szaktárgyi kapcsolatok erősítése miatt.
- **Logikus gondolkodás** – A feladat során el kell olvasni figyelmesen egy történetet, majd válaszolni a feltett kérdésre. Szabadjára kell engedni a fantáziát, hogy megtalálják a jó választ.
- **Különböző keresztretjvények.**

5.4 Manuális készségek és térlátás fejlesztése

- **Pálcikahíd** - A hídépítő kioszt minden résztvevő számára 2-2 hurkapálcát, melyet körben állva, vízszintesen kell tartania mindenkinek úgy, hogy további hurkapálcákkal a híd összeépíthető legyen. A híd akkor van kész, ha mindenkit legalább két további pálcával összekapcsolt a hídépítő. A kész hidat a csoportnak meg kell tartania néhány percig – esetleges további együttes mozgások ellenére is: együtt guggolás, lépegetés...
- **Rudacsokozás** – Színes rudakkal kell különböző feladatokat végrehajtani. Pl. Egymásra építhetjük őket függőlegesen, 2-öt, hármat. Ezt megtartani. Járkálva megtartani. Csukott szemmel megtartani. Befoghatjuk őket vízszintes sorba rendezve, az nyer, aki többet össze tud tartani. Ujjaink közé illeszthetjük őket az alábbi képek által jelzett módon, cél a megtartás, mozgatás. (Lőrincz József Játéka)
- **Szíves kirakó** - Szív formák /legalább 30/ különböző módon feldarabolva, 2-3 darabból. Készülhet fából, filcből, só-gyurmából, hőre keményedő gyurmából, parafából... stb. A szív darabokat összevegyítve kapják meg a diákok. Rakják ki mielőbb a szív formákat. (Lőrincz József játéka)
- **Tangramok** - A kirakójáték hét elemének egymás mellé helyezésével ki kell rakni a feladványként feladott alakzatot. A játék során minden alkalommal mind a hét elemet fel kell használni, és az egyes elemek nem takarhatják egymást. Kisebbség számára a feladvány tartalmazza az egyes elemeket határoló vonalakat, míg a felnőttek és a haladók csak a kirakandó alakzat árnyképét láthatják. A tangram a tökéletes szellemi fitneszgép.
- **Pentominó játékok** – Témája lehet Kerület, terület fogalom mélyítése, sokszögek egybevágósága, konvex, konkáv

fogalmak elmélyítése, egyértelmű hozzárendelés, kombinatív képesség, alakfelismerés, egyszerű bizonyítás, stb.

- **Hordó – fogó** - A fogónak a gurított szín szerinti golyót kell elkapnia úgy, hogy a hordót rácsapja a golyóra. Ilyenkor a zsinórt fogó játékos nem tudja elmozdítani a golyót. Sikeres elfogás esetén a fogónak jár egy db zseton az elkapott játékostól. Ha nem sikerül elkapnia a megfelelő színű golyót a fogónak, ő fizet a golyó tulajdonosának egy zsetont. Csak a megfelelő színű golyót szabad elmozdítani, ellenkező esetben banknak fizet a fölöslegesen mozduló. Csillag dobás esetén bárkit elkaphat a fogó, mindenki elhúzhatja a saját golyóját a zsinórral. Akit elkap, az fizet a fogónak. Ha senkit nem kap el, a fogó fizet a banknak.
- **Babzsákadogatás** - A babzsák nagyszerű eszköz a koncentrációs gyakorlatokhoz, ugyanakkor a szem-kéz, szem-láb koordináció, a mozgáskontroll és a térérzékelés, a tapintás fejlesztését is támogatja, de többek között javíthatja a testtartást, az egyensúlyérzéklet, a sorozatészlelést, kooperációs készséget, önfegyelmet, egymásra figyelmet. A különböző gyakorlatok pontos, hibátlan elvégzése nem egyszerű. A tökéletes kivitelezés egy-egy feladattípusban csak hosszas gyakorlás után sikerülhet, de annál nagyobb sikerélményt nyújt.
- **Zsonglőr technikák** - A fiatalok egyik igen kedvelt elfoglaltsága a zsonglörködés. Egyre több tapasztalat bizonyítja a tudatos fejlesztés, a rendszeres eszközhasználat különböző tanulási képességekre ható fejlesztő erejét. (Pl. 3 labdás kaszkád dobás; POI/METEOR, Ördögbot, stb.)

5.5 Memóriát fejlesztő módszerek, játékok

- **Memória-próbák** - Az emlékezet fejlesztéséhez első lépés a **megfigyelőképesség fejlesztése**, mely nem csak a tanulás során, de a mindennapi életben is jól hasznosítható. Diavetítésben 3 féle feladatot is megoldhatnak. Képekre, számokra és szavakra kell visszaemlékezni. A megoldásaikat a füzetükbe írhatják.
- **Információáramlás** - Néhány önkéntes játékos (max. 6) kimegy a teremből, a bent maradók megfigyelők, akik kapnak egy-egy "megfigyelő-lapot". A kint lévők majd egymás után jönnek be. Ez a gyakorlat képpel vagy kép nélkül is játszható. Továbbá lehet tantárgyhoz kapcsolódó információkat is megadni. Projektor segítségével kivetítünk egy képet, először a megfigyelőknek, majd egy játékosnak, aki már kép nélkül, emlékezetből elmondja a kép tartalmát a következő

játékosnak, és így tovább. A végén megbeszéljük, hogy miként alakult át az információ.

- **Különböző szövegértési feladatok.**
- **Pletykajáték** - 4-5 önként jelentkező elhagyja a termet, akik kint megegyeznek abban, hogy milyen sorrendben térnek majd vissza a bent maradottak hívására. A teremben maradottak közül valaki felolvassa az első behívott embernek a mellékelt szöveget, aki az egyszer hallott szöveget emlékezetből elmondja a második behívott embernek. A második ember már nem ismeri az eredeti szöveget, csak a hallott szöveg alapján adja tovább a harmadik beérkezőnek. A szövegátadás mindaddig folytatódik, amíg még vannak kint tartózkodók. A mindvégig teremben lévők feladata a szöveg sorsának, a szövegvariációk alakulásának követése. Mikor és milyen információk tűnnek el, illetve ezeket milyen új információk helyettesítik, emlékezetünk mivel pótolja a hiányzó elemeket, tényeket. Ezeket a megfigyelő lapon feljegyzi. Az utolsó szövegmondó már az egész csoportnak meséli el a hallottakat, majd újból elhangzik az eredeti szöveg. Ezt követően a megfigyelők elmondják tapasztalataikat.
- **AutoCollege programmal való kép készítés.** – A program ingyen letölthető, használható.
- **Szófelhő készítés** - A cél az adott tananyag, kurzus, foglalkozás kulcsszavainak kiemelése egy vizuális alkalmazással, ami emlékeztetőként is szolgál.
- **Gondolat és elmetérkép készítés megtanítása.** - Hatékony grafikai technika, amely utat nyit az agy lehetőségeinek kihasználásához, mely alkalmazható az emberi tevékenységek bármely területén, ahol tanulásra, tiszta gondolkodásra van szükség.

5.6 Olvasási és szövegértési készséget fejlesztő módszerek, játékok

- **Szöveg háromszintű szövegértési kérdésekkel** (Singer Szövegértés)
- **Szövegértési feladatok természetismerethez** – szótározás, szókeresés, Gondold újra, stb. (http://www.ntk.hu/mi/dl?fp=natgeo&fn=ny_aszk.doc.)
- **Botel-féle stratégiák pedagógusoknak** - a szövegértést az információforrások oldaláról közelíti meg, azok koordinálására helyezvén a hangsúlyt. Szerinte ezek az információforrások — iskolai körülmények között — az olvasóban, a szövegben, az osztálytársakban és a tanárban vannak. Az olvasáshoz a diákok felhasználják a világról és a nyelvről való tudásukat, a különféle szövegek olvasására szolgáló stratégiáikat, tanáraik céljait és elvárásait, valamint saját érdeklődésüket és céljaikat. Az osztálytársak is alkothatnak egy

„megértési közösséget”; az interakciók révén képesek megosztani a fontosabb korábbi ismereteiket, szövegismeretet és az olvasási stratégiákat.

- **Insert technika** - A technika biztosítja a koncentrált figyelem fenntartását és a mentálisan aktív tanulási folyamat megvalósítását. Ez az interaktív jegyzetelési technika írott, vagy nyomtatott szövegek olvasása közben ad lehetőséget arra, hogy saját előzetes tudásunknak megfelelően különböző jelekkel lássunk el egy szöveget. Ez az eljárás segít értelmezni a szöveget, valamint nyomon tudjuk követni saját gondolkodási folyamatainkat. A végén a jelek alapján szinte teljesen elkülönülnek a szövegben a már ismert és az új elemek, valamint látszanak a szöveg azon pontjai ahol további kérdések merültek fel.

A technika lényege, hogy a jegyzetelés során értelemszerűen használja a következő jeleket a szöveg margóján:

√	Ez az információ megegyezik előzetes ismereteimmel
-	Ez az információ ellentmond vagy eltér előzetes ismereteimtől
+	Ez új információ számomra
?	Ezek az információk további kutatásra, keresésre sarkallnak
*	Erről kiegészítő információ jutott eszembe

- **PQR4 technika** - A PQ4R szöveg feldolgozási módszer elsősorban az írott tananyagok elsajátításának hatékonyságát célozza. Az információk feldolgozásának aktivitása, az olvasó tudásbázisához való kapcsolás nagymértékben elősegíti az aktív, hosszú távú tudás megszerzését. A módszer neve a lépések angol nevének kezdőbetűiből álló mozaikszó. Lényege a tananyag globális közelítése, saját kérdéseken alapuló feldolgozása szerkezeti és oksági összefüggéseinek feltárásával és értelmezésével, rendszerbe helyezésével és önálló felidézésével.
- **Címmeditáció** - A címmeditáció az olvasásra való ráhangolódás jó módszere, a témáról való ismereteink felidézése, kíváncsiságunk fölkelte, saját gondolataink számbavétele. Ha a meglévő tudásra építünk, stabilabb alapokat kapunk az új tudás integrálásához. Érdeemes időt és figyelmet szánni e lehetőségre.

- **Újság generátor** - A fodey.com oldalon található újságcikk generátorral gyorsan és látványosan készíthetünk újságcikk kinézetű képeket. Nem kell mást tennünk, mint beírni a leendő újság címét, a dátumot, a vezércikk címét és szövegét és már el is készül a saját lapunk. Az elkészült képet a *Download your image* gombra kattintva tölthetjük le. Vigyázni kell, mert a hosszú ő és ű betűket nem érti a rendszer, használjuk helyette a rövidet.
- Jól jöhet bármilyen projekthez, vagy olyan feladatokhoz, ahol ilyen vicces formában akarunk információt közölni. De kiváló lehetőség a diákok motiválására is – kreativitásuk, szókincsük és kommunikációs készségük fejlesztése mellett.**
- **Számozott betűk, főnév dominó, szövegrövidítő feladatok, stb.**

6. Intézményvezetés ellenőrző tevékenysége

A fejlesztési terv címében is szerepel a komplexitás, ami a folyamat és eredmény ellenőrzésére is vonatkozik, ami egy helyzetképet majd egy ebből kialakuló fejlődésrajzot hoz. Ennek célja a szakaszokra bontott terv fázisainak vizsgálata hatékonysági, eredményességi, partneri elégedettségi (tanuló, szülő, stb.) szempontokból. Nagyban segíti objektivitását, ha tényekre, konkrét adatokra alapozunk - egyszóval legyen mérhető - és széleskörű. Az ellenőrzési folyamatba a vezetőségen kívül bevonjuk a munkaközösség-vezetőket is.

Ennek eszközei lehetnek:

- különböző dokumentumok vizsgálata (elektronikus napló adatai – ESL helyzet, hiányzások, fegyelmi bejegyzések, stb.; tanmenetek, fejlesztési dokumentumok, stb.);
- óra- és foglalkozás látogatások;
- elégedettség és egyéb online mérések;
- a terv feladataira vonatkozó speciális elégedettségi kérdőívezés oktatók, diákok körében - a kérdőív kiterjed arra, hogy mik a tapasztalatok a tanulási folyamatokról, van-e elmozdulás a szubjektíven megélt véleményekben, a tanórai légkörre, a tanulás szervezésére, a feladatok sokszínűségére, a tanulás támogatására és az értékelési rendszerre vonatkozóan;
- egyéni és csoportos konzultációk, stb.

Ugyancsak fontos mutatók lehetnek az évközi, félévi és év végi tanulmányi eredmények, valamint a kompetenciamérések. Az egyéb mutatók is szolgálhatnak a munka eredményességére vonatkozó adatokkal:

GINOP-6.2.3 -17-2017-00017 Nyíregyházi Szakképzési Centrum átfogó fejlesztése

- versenyeredmények;
- vizsgaeredmények;
- nyomonkövetés;
- lemorzsolódási mutatók;
- stb.

Az ellenőrzést szervesen beépítjük az intézmény éves ellenőrzési tervébe, amelyről az oktatói testület valamennyi tagja időben tájékozódhat. A vizsgálatok során szerzett információk alapján határozza meg a vezetőség az esetleges korrekciós lépéseket. Az ellenőrzés során megismert jó gyakorlatokat mindenképpen igyekszik a vezetőség átadni az oktatóknak.

7. Felhasznált irodalom

1. ARATÓ Ferenc és VARGA Aranka: Együtt-tanulók kézikönyve Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelseibe Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest, 2008.
2. BENEDEK András (szerk): A szakképzés-pedagógia alapkérdései Szerk.: Typotext Kiadó 2006.
3. BENEDEK András: Digitális pedagógia. Budapest, Typotex Kiadó, 2008.
4. Nyíregyházi Szakképzési Centrum Bánki Donát Műszaki Technikum és Kollégium Szakmai Programja. Nyíregyháza, 2020.
5. A Nyíregyházi SZC Bánki Donát Műszaki Technikum és Kollégium alapkészség-fejlesztés intézményi szintű megoldási terve – készítette: Hengspergerné Kovács Adrienn, Nyíregyháza, 2020.
6. Veszprémi Szakképzési Centrum Jendrassik-Venezs Szakgimnáziumának és Szakközépiskolájának Komplex pedagógiai-módszertani fejlesztési terve - Készítette: Albert Orsolya, Tóth-Márhoffer Márta – Veszprém. 2019.
7. BACSKAY Bea - LÉNÁRD Sándor - RAPOS Nóra - L.RITÓK Nóra: Kooperatív tanulás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Educatio Kht. Bp., 2008.
8. BÁTHORY Zoltán, FALUS Iván (szerkesztő.) Pedagógiai Lexikon I-III. Keraban Kiadó, Budapest, 1997.
9. FALUS Iván (szerkesztő): Didaktika: elméleti alapok a tanítás tanulásához, Nemzeti Tankönyvkiadó, 7.kiadás , Budapest, 2013
10. GYARMATHY Éva: Gondolatok térképe Tanítani, 2001, 18-19. 108-115. old
11. HEACOX, Diane: Differenciálás a tanításban, tanulásban Szabad Iskolákért Alapítvány 2006.
12. KAGAN, Spencer: Kooperatív tanulás ÖNKONET Budapest, 2009.
13. LADA László: Oktatási módszerek 2009. <http://ofi.hu/tudastar/porblemak-kerdesek/oktatasi-modszerek>
14. Módszerlesen Kompetenciafejlesztő módszerek tanároknak 9. Kiegészítő kötet Szerk.:
15. MUSKOVITS István Raabe Tanácsadó és Kiadó Kft. 2012.
16. LÉNÁRD Sándor – RAPOS Nóra: MAGtár – ötletek az adaptív oktatáshoz, OKI, Budapest, 2004.
17. NYÍRINÉ Fejlesztés Tóth Edit: Az aktív tanulás módszerei. Új Pedagógiai Szemle, 2010/6-7.

18. ÓHIDY Andrea: Az eredményes tanítási óra jellemzői. Kooperatív tanulási formák a gyakorlatban. - Új Pedagógiai Szemle, 55. évf. 2005/12. sz. 100-108.
19. OROSZLÁNY Péter: Tanulásmódszertan Bővített kiadás középiskolásoknak Metódus-Tan Budapest 2015.
20. OROSZLÁNY Péter: Tanulásmódszertan Tanári kézikönyv Metódus-Tan Budapest 2011.
21. PUSZTAI Ádám: Gyakorlati játékosítás, Kollektíva Veszprém, 2018.
22. TARI Annamária: Z generáció, Tercium Kiadó Budapest, 2011.
23. SZAKMA Módszertár – Garabonciás Művészeti Iskola, Miskolc.
24. PETHŐNÉ Nagy Csilla: Módszertani Kézikönyv – Korona Kiadó, Budapest. 2005.
25. RÉPÁ SINÉ Vadon Katalin: A tanulás tanítása, 2019. (ppt)
26. ZAKÁRNÉ Horváth Ida: Készségek, Képességek, Kompetenciák fejlesztése – Módszertani füzetek – Modinfo KFT., 2003.
27. Szakirodalmi ajánló tanulásmódszertan témakörben – összeállította: Pangea Petényi Tanácsadó KFT. 2018.
28. Linkgyűjtemény tanulásmódszertan témakörben – összeállította: Pangea Petényi Tanácsadó KFT. 2018. (CD)
29. Tanulásmódszertani digitális alkalmazások – összeállította: Pangea Petényi Tanácsadó KFT. 2018. (CD)